

Vocabularis temàtics

Llistes confeccionades partint de les del *Curs mitjà de gramàtica catalana* d'Enric Valor.

La casa

l'estatge, l'habitable
la part
la porta [ò]
la finestra
el balcó
la fatxada, la façana
la frontera (la fatxada que té la porta)
el pis
l'escala
els baixos, la planta baixa
els alts
les golfes [ó], la falsa, el cadamunt
el terrat
la teulada
la mansarda (pis que té la coberta inclinada)
el cantó, la cantonada
el xamfrà
el ràfec, el ràfol
el parallamps
el penell
la fornícula
l'entrada
el vestíbul
la sala
la saleta
el menjador
la cambra, l'habitació
la cambra de bany, el bany
l'aixeta
la cuina
el dormitori [ò]
l'alcova [ó]
el rebost [ò]
el pastador
el paviment, el sòl
el trespol [ò]
el sostre [ó]
el cel [è] ras
el barandat, l'envà, la sitara

Els colors

blanc, -a
negre, -a
gris, -a

roig roja
vermell, -a
ros rossa
groc groga
verd, -a
blau blava
carabassa, taronja [ò]
bigarrat, -ada
daurat, -ada
jaspiat, -ada
lleonat, falb
morat, -ada
rosat, -ada
virat, -ada o vaire
auri àuria
anyil, indi
burell, -a (gris fosc)
bru, -una
citrí (color llima), -ina
castany, -a
marró (castany, del francès *marron*, 'castanya')
blavenc, -a
courenc, -a
grisenc, -a
grogüenc, -a
moradenc, -a
negrenc, -a
rogenc, -a
rogent
blanquínos, -osa
cendrós, -osa
pallós, -osa
plomís, -issa
terrós, -osa
clar, -a
cridaner, -a, vistent
fosc [ó], -a, obscur, -a
llucent, -a o lluent, brillant
mat
virolat, -ada

La ciutat

l'edifici
l'avinguda
el carrer
el carreró

l'atzucac, el cul de sac
el passatge
el passeig
la plaça
la casa de la ciutat, la casa de la vila, l'ajuntament
la catedral, la seu [è]
l'església
el convent
la capella
l'hospital
el cementiri [è], el cementiri
la presó
la comissaria
el jutjat, el palau de justícia, la ciutat de la justícia
l'audiència
el magatzem
el banc
la botiga
els comerços
el mercat, la plaça
la drogueria, l'adrogueria
la perruqueria, la peluqueria
el quiosc [ò]
el teatre
l'estadi
l'estació
l'hotel [é]
la fonda [ó], la dispesa
l'estanc
el restaurant
el museu [è]
el barri
el raval
el suburbi
el districte
l'urbs

El trànsit

el municipal
la regulació del trànsit
els vehicles
el semàfor
el tramvia
el bus, l'autobús, l'urbà

el conductor
la parada
l'automòbil, el cotxe, el turisme
la furgoneta
el camió
el remolc [ó]
el carro (de cavalls)
el carruatge
el xòfer, el xofer, el conductor
el vianant, el transeünt
la calçada
les llambordes
la vorera, la voravia, l'andana
el rastell
la carretera
el voral
la cuneta
l'encreuament, la cruïlla
el cantó
la cantonada, el xamfrà
la pujada
la baixada
el jardí
la font [ò]
el fanal, el faró
travessar el carrer, travessar les
vies, travessar la carretera, tra-
vessar el camí

La família

els parents [é]
els familiars
el pare
la mare
el fill
la filla
el germà
la germana
l'avi
l'àvia
el iaio
la iaia
el net [é]
la neta
el besavi
la besàvia
el besnet
la besneta
el cosí
la cosina
el cosí germà
la cosina germana

el cosí prim
la cosina prima
l'oncle [ó], el tio
la tia
el nebot [ó]
la neboda
els esposos [ò]
el marit, l'espòs
la muller, l'esposa
el sogre [ò]
la sogra
el gendre [è]
la nora [ò]
el cunyat
la cunyada
el padrí
la padrina
el fillol [ò]
la fillola
l'afillat
l'afillada

El temps

l'instant, el moment
el segon
el minut
el quart d'hora [ò]
la mitja hora
mig dia (dotze hores)
el dia, la diada (vint-i-quatre ho-
res)
la setmana
la setmanada
la quinzena
el mes, els mesos
la mesada
l'any
l'anyada
el bienni [è]
el trienni
el quinquenni
l'any passat, antany
enguany
l'any vinent, l'any que ve
dilluns
dimarts
dimecres [é]
dijous [ò]
divendres [è]
dissabte
diumenge
gener

febrer
març
abril
maig
juny
juliol [ò]
agost [ó]
setembre
octubre
novembre
desembre
l'hivern [è]
la primavera
l'estiu
la primavera d'hivern (o de
l'hivern), la tardor, la rerevera,
l'autumne

Els aliments

la carn
el peix
la fruita
la fruita seca
els ous [ò]
la llet [é]
el formatge
el pernil, el cuixot [ò]
la cansalada
la mantega
el sagí, el saïm
el brull, el mató (formatge blanc
tendre)
l'embotit
la farina
l'aigua-sal, la salmorra [ó]
l'oli [ò]
els llegums
el pa
les creïlles, les patates
el moniato
el dolç
el salat
la saladura, la salaó
la fritura
l'arròs
el sucre
el xocolat, el xocolate, la xocolata
el greix
la salsa
les espècies
els cigrons [ó]
les faves

els fesols [ò], les mongetes
 les lletilles
 els pésols
 l'all
 l'api
 les bajoques [ò]
 les carxofes [ò]
 les cebes
 la col [ò]
 la coliflor, la floricol
 l'encisam, la lletuga
 l'endívia, l'escarola [ò]
 els espàrrecs
 la tomata, la tomaca, el tomàquet
 les *delicatessen*, les delicadeses

Les menjades i els menjars

el desdijuni
 l'almorzar, l'esmorzar
 el dinar
 el berenar
 el sopar
 el ressupó
 la berena, el mosset
 la truita (a la francesa, de creilla,
 de ceba...)
 un rostit
 un fregit
 un bollit, un bullit
 una ensalada, una amanida
 les xulles, les costelles
 l'olla [ò]
 l'olla de carn
 l'olleta viuda
 l'ou [ò] bollit
 l'ou fregit, l'ou esclafat, l'ou ferrat
 l'ou dur
 el guisat de carn
 l'arròs amb pollastre
 l'estofat
 la paella
 l'arròs al forn [ó]
 la fideuada, la fideuà
 les postres [ò], les darreries

Les hores [ò]

la una de la nit
 la una de migdia, la una del dia
 les dos de la nit, les dues de la nit
 les tres de la matinada, les tres del
 matí
 les deu [è] del matí

les dotze del matí, migdia, mig-
 jorn
 les dotze de la nit, mitjanit
 les dos de la vesprada, les dues de
 la tarda
 les cinc de la vesprada o de la tar-
 da
 les nou [ò] de la nit, les nou del
 vespre
 les tres i quart, un quart de quatre
 les tres i mitja, dos quarts de qua-
 tre
 tres quarts per a les quatre, tres
 quarts de quatre
 les sis i cinc
 les sis i deu
 les set [è] menys cinc
 les set menys deu
 les set menys vint
 el rellotge [ò]
 el rellotge de paret
 l'esfera
 les busques, les sagetes
 el bordó (campana grossa)
 la campaneta
 la pèndola
 els contrapesos

La fruita i els seus arbres o plantes

l'albercoc [ò]– l'albercoquer
 la bresquilla – la bresquillera
 la bresquilla del rotlet
 el préssec – el presseguer
 la pruna – la prunera
 la cirera – el cirerer, el cirer
 el codony [ó]– el codonyer
 les figues – la figuera
 les maduixes, les fraules – la ma-
 duixera, la fraulera
 el gerd [è], el gerdó – la gerdera
 la llima, la llimona – la llimera
 la llima dolça, el llimó – la llimera
 dolça, el llimoner
 la magrana, la mangrana – el ma-
 graner, el mangraner
 la nespra, el nespro,
 la nespla, el nyespro,
 el nyesplo, la nyespra,
 la nyespla, la nescla,
 el nispro, la nèspola – el nes-

pler, nesprer, nisprer, nyesprer,
 nyespler o nescler
 la taronja [ò]– el taronger
 la mandarina – el mandariner
 el pomelo [é]– el pomelo
 el gínjol – el ginjoler
 el meló d'Alger, el meló de moro
 [ò], el meló d'aigua – la melo-
 nera
 el meló de tot l'any – la melonera
 les olives – l'olivera, l'oliver
 les garrofes – la garrofera, el gar-
 rofer
 l'ametla, l'ametlla – l'ametler,
 l'ametller
 l'anou [ò] – l'anouer, el noguer
 la castanya – el castanyer
 les avellanes – l'avellaner
 els pinyons – el pi

El parament de taula

les estovalles
 el tapet
 el tovalló, el torcaboques
 els coberts [è]
 la cullera
 el ganivet, el gavinet
 la forqueta, la forquilla
 la cullereta
 el culler o cullerot [ò]
 el plat
 la font [ò], la plàtera, la plata
 el got [ò]
 el pitxer
 la tassa
 la botella, l'ampolla [ó]
 assentar-se en la taula, seure a tau-
 la
 alçar-se de taula
 parar taula, parar la taula
 llevar taula, alçar taula, desparar la
 taula

Els oficis i les professions

el mestre, la mestra
 el capatàs, la capatassa
 un oficial, una oficiala (*però llen-
 gua oficial*)
 un aprenent, una aprenenta
 el peó, la peona
 el manobre, la manobre

l'electricista o electricista, una electricista
 el fuster, la fustera
 l'ebenista o ebenista, una ebenista
 el ferrer, la ferrera
 el manyà, la manyana
 el fontaner, la fontanera
 el sabater, la sabatera
 el sabater de vell, la sabatera de vell
 el guixer o guixaire, la guixera o guixaire
 l'algepser, l'algepsera
 l'obrer, l'obrer
 el jornal·ler, la jornal·lera
 el llaurador, la llauradora
 el comerciant, la comercianta
 (però una família comerciant)
 el botiguer, la botiguera
 el carnisser, la carnissera
 el forner o flequer, la fornera o flequera
 el pastisser, la pastissera
 el taverner, la tavernera
 el perruquer o el peluquer, la perruquera o la peluquera
 l'impressor, la impressora
 el gravador, la gravadora
 el carter, la cartera
 un estudiant, una estudiant o estudianta
 un advocat, una advocada
 un arquitecte, una arquitecta
 un enginyer, una enginyera
 el farmacèutic o l'apotecari, la farmacèutica o l'apotecària
 el cirurgià, la cirurgiana
 l'infermer, la infermera
 el veterinari o menescal, la veterinària o menescala
 l'astrònom, l'astrònoma
 el meteoròleg, la meteoròloga
 el banquer, la banquera
 l'escriptor, l'escriptora
 el poeta, la poeta o poetessa
 el magistrat, la magistrada
 el notari, la notària
 el metge, la metgessa o la metja
 el jutge, la jutgessa
 l'actor, l'actriu
 el físic, la físic o la física
 el músic, la músic o la música

el mecànic, la mecànic o la mecànica
 un òptic, una òptic o una òptica
 el químic, la químic o la química
 el pilot, la pilot

Els esports o deportes

l'atletisme
 l'automobilisme
 la boxa
 la caça, la cacera
 el ciclisme
 l'equitació
 el futbol [ò]
 la lluita
 la natació
 el senderisme
 la pilota
 les regates
 el tir
 el tir de colom
 l'arqueria
 la falta
 l'amonestació
 l'acusació
 les juguesques
 les travesses
 l'àrbitre
 l'atac
 l'assalt
 el campionat
 la competició
 l'empat
 el triomf
 l'entrada, la localitat
 l'equip
 guanyar
 perdre
 el partit
 la partida
 els Jocs Olímpics
 el joc
 el tant
 el quinze
 el punt
 el poliesportiu
 el palau dels esports
 l'estadi
 el trinquet

Les virtuts, les bones qualitats i els defectes morals

la bondat, la bonesa, la bonea
 el zel
 la caritat
 la justícia
 la justesa
 la probitat
 l'abnegació
 la indulgència
 la generositat
 la franquesa
 la sinceritat
 la fidelitat
 la noblesa
 l'agraïment
 l'obediència
 el respecte
 la docilitat
 la temperància o tempraça
 la sobrietat
 el flix [flí] (tindre flix d'una cosa, poder prescindir d'una cosa)
 la veracitat
 la dignitat
 el decòrum
 la decència
 la modèstia
 la innocència
 la puresa
 la castedat
 la humilitat
 la fermesa, la fermetat
 el trellat, el seny, el senderi [è], el coneiximent
 el juí, el judici
 la prudència
 la perseverança
 la imprudència
 l'atabalament, l'eixelebrament
 la lleugeresa
 la maldat
 la ira, la còlera
 el descurament, el descuit, la descurança
 l'enveja
 l'avarícia
 la prodigalitat
 la gelosia
 la injustícia
 la crueltat o crueldat
 la vanitat

la supèrbia
la falsetat o falsedat
el cinisme
la mendacitat (dir mentires o mentides)
la informalitat
la desobediència
la rebellia
la peresa o pereia
la infidelitat
la baixesa
l'egoisme
la ingratitud, el desagraïment
la indocilitat
la intemperància
la gola
la indignitat
el desvergonyiment
la indecència
la immodèstia
la feblesa, la debilitat
la inconstància
la malícia
la impuresa
la impudícia
el descoratjament, el desànim

La terra i el cel

el continent
l'oceà
la mar o el mar
el pol nord
el pol sud
l'equador
els tròpics
el desert [è]
la muntanya
la serralada
el volcà
l'altiplà
la plana, la planura
el llac
la llacuna
l'estany
el riu
la rambla, la riera
el barranc
el bosc [ò]
el camp
el llogaret
el poble [ò]
la vila

la ciutat
el cel [è]
el cel estrelat
l'estrela [è] o l'estrella [é]
l'estel [è], l'estrel, l'astre
el satèl·lit
la constel·lació
el Camí de Sant Jaume, la Via Làctia
el sistema planetari
el Sol [ò] (*però* fa molt de sol)
la Lluna (*però* esta nit no hi haurà lluna, la resplendor de la lluna)
Mercuri
Venus [è]
la Terra
Mart
Júpiter
Saturn
Urà
Neptú
el Zodíac
Àries
Taure
Bessons [ó] o Gèmini
Càncer o Cranc
Lleó
Libra
Escorpió
Sagitari
Capricorn [ò]
Aquari
Peixos
la blavor del cel
l'horitzó
un raig de sol
l'eixida del sol
la posta del sol
els punts cardinals
el nord o tramuntana
el sud o migjorn
l'est o llevant
l'oest o ponent
l'orient
l'occident
els paral·lels
els meridians
el septentrió
el meridió
l'eclipsi
l'observatori [ò]

el telescopi [ò]

L'organització política i eclesiàstica

la nació
l'estat
l'imperi [è]
el regne
la regió
la comarca
la contrada
el règim
l'emperador, l'emperadriu
el rei, la reina
la president, la presidenta
la Generalitat
els consellers
els jurats
els síndics
les corts [ò]
el parlament
la cambra de diputats
el senat
el diputat, la diputada
el ministre, la ministra
el consell de ministres
el secretari, la secretària
l'ambaixador, -a
l'agregat, -ada
el cònsol, la cònsol
l'exèrcit
el general, la generala (*però* assemblea general)
l'almirall, -essa
els soldats, les soldats o les soldades
els marins, les marines
els mariners, les marineres
els ciutadans, les ciutadanes
l'elector, -a
els votants, les votants
el municipi
l'alcalde, el batle
els regidors
l'ajuntament
la diputació
el govern [è]
el govern civil
el governador
el director territorial
el vot [ò]
les eleccions, les votades

les lleis
els decrets
el pressupost [ò]
els impostos [ò]
l'Església
el clero [è] o el clergat
l'arquebisbe
el bisbe, la bisbessa (en l'Església Anglicana)
el clergue
el prevere
el capellà
el sacerdot [ò], la sacerdotessa
el rector o retor
el vicari
el sagristà, la sagristana
l'escolà, -ana
els escolanets, les escolanetes

La mar o el mar

la costa [ò]
la vora [ò] de la mar
la platja
l'espadat, el penya-segat
el promontori [ò]
el cap
l'escull
l'illot [ò]
el niell
l'illa
l'arxipèlag
el golf [ó]
la badia
la cala
el redòs, el recés
l'istme
l'estret
el port [ò]
el moll [ò]
la drassana
l'escullera
el far
un vaixell, una nau, un barco
una embarcació
una barca
un navili de guerra
l'ona [ó]
l'onada
la maror, les onades
la maregassa, mar grossa
la marejada
el marejol [ò]

les marees

La muntanya o montanya

la serra
el vessant, l'aiguavessant
el coster, la costera
la carena
el cim
el pic
el coll [ò]
el port [ò]
les depressions
la coma [ó]
la clotada
la fondalada
la vall
la foia [ò]
la canal
el congost [ó]
l'afrau
el puig, el tossal
el pujol [ò], el tossalet, la muntanyeta
el llom, la lloma
la roca [ò]
el penyal
el penyalar
el cingle, la timba, el tallat, el precipici
l'avenc
el pasturatge
la xara, la garriga
la senda, el corriol
el muntanyés, la muntanyesa
el serrà, la serrana
el llenyater, la llenyatera
el llenyataire, la llenyataire

El camp

el mas, la masia
l'alqueria
un camp
un bancal
una feixa, una sort [ò]
el guaret
l'arbre
l'arbre fruïter
el plançó
el plantat
la plantació
la plantada
la bardissa

el conreu [è], el cultiu
els sembrats, la sembradura
la sembra
les messes
la llavor [ó]
el solc [ó]
el cavalló
el reg
el regó, la regada
la séquia
la regadora
la boquera
la presa
l'assut
el trestallador, la cadireta
el plançonar
el planter
el mallol
la vinya, el vinyar
el tarongerar
l'ametlerar
l'oliverar, l'olivar
el pomeral
el camperol
el llaurador
el pagés
l'adob
el fem
la collita
el restoll [ó], el rastoll, el rostoll
l'aixada
el lligó, el llegó
la corbella
la falç
el forcat
l'aladre, l'arada
l'era
el trill
el rugló, el rutló
la batuda
conrear
llaurar
adobar
femar
birbar
esporgar
collir
veremar
espigolar
espellucar
batre

Els fenòmens meteorològics

l'oratge, el temps
 la boira [ò]
 la boiregada
 la boirina, la broma
 el núvol
 la nuvolada
 la calitja, la basca
 la claror, la claredat
 la foscor, la fosca
 el fred
 la calor
 la xafogor, el botorn [ó], la basca
 la sequera, la seca
 la pluja
 el plovisqueig, el ploviteig
 el ventpluig
 el mull-mull
 la neu
 la nevada
 la granissada, la calamarsada
 la gelada
 la rosada
 el gebre
 el vent
 la tramuntana
 el migjorn [ó]
 el llevant
 el ponent
 el gregal, la provença
 el xaloc [ò]
 el llebeig, el garbí
 el mestral
 l'huracà
 el cicló
 el tifó
 la borrasca
 l'aiguat, el diluvi
 el xàfec
 la ramassada, l'aiguarrada, l'arruixada, el ruixat
 el gel, el glaç
 el graníssol, el granís, la calamarsa
 la pedra
 les arabogues [ò], l'aiguaneu
 la tempesta, la tempestat
 el llamp
 el tro [ò]
 la tronada
 el rellamp, el llampec
 l'arc de Sant Martí, l'arc iris
 núvol

nuvolat, -ada; ennuvolat, -ada
 nuvolós, -osa
 nebulós, -osa
 boirós, -osa
 encalitiat, -ada
 embromat, -ada

Els minerals i els metalls

la terra
 el terreny, el terror
 la calç
 la calcària
 l'argila
 terra arenosa
 terra argilenca
 el carbó de pedra
 el lignit
 el petroli [ò]
 la pedra
 el marbre
 un carreu [è]
 la pedra picada
 la tosca [ó]
 el granit
 el basalt
 l'argent, la plata
 el plom [ó]
 l'aram, el coure [ò]
 el ferro [è]
 l'or [ò]
 el platí
 el bronze [ó]
 l'acer

Els arbres i les plantes

l'alzina
 la carrasca
 el bedoll
 el faig
 el freixe
 el pi
 el roure [ò]
 el ciprer, el xiprer
 el blat, el forment
 un bladar
 l'ordi [ò]
 un ordiar
 el ségol
 la dacsca, el panís, el blat de moro [ò]
 un dacsar, un panissar
 el mill

l'alfals, la userda
 un alfalsar, un userdar
 l'espígol
 el poliol [ò]
 el romer, el romaní
 el timó, el timonet, la farigola [ò]
 la camamilla, la camamirla
 el cànem
 el lli
 la pitera, l'atzavara
 el gesmiler, el gesminer
 el roser
 el roserar
 el lliri
 el gerani
 el gira-sol
 el lligabosc, la mareselva
 les arrels, les rails
 la rabassa
 la soca
 el tronc
 els cimals
 les branques
 les rames
 les fulles
 els fruits
 les llavors

El bestiar

la cabra
 el boc [ó]
 el cabrit, la cabrida
 el xot [ò], la xota
 l'ovella
 el mardà, el marrà, el moltó
 el borrec, la borrega
 el corder, l'anyell, el be
 el bou
 el toro, el bou brau
 la vaca
 el jòneg, la jònega; el vedell, la vedella
 el cavall
 l'egua
 el poltre
 el mul, la mula
 l'haca
 el burro, la burra; l'ase, la somera; el ruc, la ruca
 el camell
 el dromedari

el porc, la truja; el bacó, la baco-
na
el garrí
la cleda, el tancat
el corral
el sester
la mallada
el malladar
el ramat, la rabera

Els ocells

l'aviram
el gall, la gallina
el pollastre
el pollet
el titot [ò], el tito, el gall d'indi,
la gallina d'indi
el paó
l'ànec, l'ànega
els aneguets
l'oca
el colom
el colomí
el todó, el tudó
la tórtora
l'àguila, l'àliga
el falcó
el soliguer, el xoriguer
l'esperver
el voltor
el corb [ò]
la gralla
la garsa
l'agró
el mussol [ò]
el buf, el duc, el brúfol
l'òbila, l'òliba
el lloro
el periquito
el papagai
la perdiu, el perdigot [ò]
la guatla, el guatló
la fotja [ò]

Els pardals, els moixons

el rossinyol [ò]
el teuladí, el pardal
el canari
l'oroneta, l'oronella
el tord [ó]
la merla [è]
la griva

l'estornell
l'alosa [ò], la terrerola [ò]
la cogullada
el cruixidell
el passarell
la cadenera
el verderol [ò]
la cuereta, la pastorella, la perpissa
el capsot [ò]
el botxí
la puput

Els animals mamífers salvatges

el lleó, la lleona
l'os, l'ossa; l'orso, l'orsa
l'elefant, l'elefanta
la pantera
el lleopard
el puma
el tigre, la tigressa
el simi
la mona [ó]
el bugiot [ò]
el llop [ó], la lloba
la rabosa [ó], el rabosot [ò], la
guineu [è]
el senglar, el porc [ò] senglar,
el javalí
el cérvol, la cérvola
el cabirol
la daina
la llebre
el llebrató
el conill
el catxap
el gat serval, la gata serval
el linx

Els peixos, els mariscs

i els molluscs

l'aladroc, el seitó
l'arengada
el bacallar o bacallà, l'abadejo
la balena
el besuc
la boga [ò]
el bonítol
la cloïssa
la clòtxina
el congri [ó]
el cranc, el carranc
el dofí

l'emperador, el peix espasa
el reig, el corball
la gamba
la llagosta [ó]
el llagostí
el lluç
la llúcera
la llissa
el moll [ò]
la mòllera
la mussola [ò]
la mabra, el mabre
el mero [é]
el pagell
la palaia
el polp [ó]
la rajada
el salmó
la sépia, la sípia
el tauró
la tintorera
el marraix
la tonyina
la truita (de riu)
la caragola
el caragol

Els insectes

l'abella, l'abellot [ò]
la vespa
el borinot [ò], el brumerol [ò]
la moscarda, el moscot [ò]
el mosquit
el tàvec, el tavà
la libèl·lula, el pixaví, el parot [ò],
l'espíadimonis, el cavallet
la palometa, la papallona, la voli-
ana
el llagost [ó], la llagosta
el llagostí, el saltamartí
el pregadeu, el tocacampanes
el grill
la xitxarra, la cigala
l'escarabat
la pudenta
la panderola [ò], la cuca molla [ò]
el corcó, el corc [ó]
una aranya
un opilió, un frare, un frarot
la formiga
el cadell, el llobet, el tallarròs